ՔԱՌԱՍՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 1422 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 14 — ՕԳՈՍՏՈՍ — 1873

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գինն. Պօլսոյ համար 180 ղշ.
» Գաւառաց » 40 Մէճ.
Վեցամսեայ Կ. Պօլսոյ » 90 ղշ.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին՝ 30 փարա։ Յայտարարութեան տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար գինը սակարկութեամբ կըլլայ։

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած յօդուածը ծանուցումներ խմբագրութեան վրայ են։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն Խմբագիր — Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Կ. Պօլիս, Չինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ձամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 14 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 22 օգոստ.

Մեծամ՝ Նափոլէոն իշխանը Կորսիկայի գաւառական ժողովին նախագահ ընտրուեցաւ։

Կը հաւաստեն թէ դրօշակին խնդիրը միապետականաց միացման արգելք կըլլայ։

Վիեննա 21 օգոստ.

Ֆրանչիսկոս Յովսէփ կայսր Կարլի Լուդովիկոսի ձեռնադրութեան տարեդարձը շնորհաւորելու համար շնորհաւորութեան գիր մը ղրկեց։

Վիեննա 22 օգոստ.

Բոսնիոյ իշխանն ու իշխանուհին հոս հասան։ Աւստրիոյ Ռուդոլֆ իշխանն ալ 20էն կը դառնայ։

Մադրիտ 21 օգոստ.

Կառավարութեան զօրքերը Քարթաժէնի վրայ յարձակումի ելած են։

Քարլոսեանք Էսթէլլա մտան։

Մադրիտ 22 օգոստ.

Քարլոսեանք Պէրկաչիմոս յաղթուեցան։ Սալաս և Դօրեկարայ զօրավարները վիրաւորեցան ցոն Ալինեա փախաւ։ Պէրկայի պաշարումը վերցաւ։ Էսթէլլա քաղաքը դեռ կը գիմանայ Քարլոսեանց։

Վիեննա 22 օգոստ.

Երէկ 29 հոգի խոլերայէ բռնուեցան, քոլերայէն։ Հոլանտայի Թագուհին հիւանդներն այցելելու պիտի գայ հոս։

Փարիզ 22 օգոստ.

Քարլոսեանց կողմէ հոս հասած ծանուցագիր մը ըստ կը հանէ՝ հիւանդանոցներու վրայ Քարլոսեան զօրաց հարգէն արձակուելուն լուրը, և կաւելցնէ թէ ասոր նման բան պիտի չըլլալ։

Կը հաւաստեն թէ Փարիզի և Օրլէանի արքայազնները մօտ ժամանակէն կոմսին այցելութեան պիտի երթան։

Մադրիտ 22 օգոստ.

Քիչ ժամանակէն 60000 պահեստի զօրական պատերազմի դաշտ պիտի ղրկուին։

Անձնական ազատութիւնը դադրեցաւ։ Խռովարարաց ընդդէմ նոր կարգադրութեան ենթարկուեցաւ՝ Մադրիտ քաղաքին։

Լոնտոն 25 օգոստ.

Հիւսիսային երկաթուղւոյն վրայ Պէտաֆօրդի մօտ երկու կառախումբ իրարու զարնուելով 20—30 հոգի մեռան։

Փարիզ 25 օգոստ.

Երեք դաւառական ժողովին ատենապետ ընտրուելնուն առթիւ Պ. Տը Պրոլի ըսաւ թէ կառավարութիւնը ոչ հաստատուն կառավարութեան հարցերը կը քննէ, և ոչ հաստատութեան կարգ, այլ ընկերական կարգը պաշտպանելու պէտք։ ամեն քաղաքացի ապագայ միացումը կը խնդրէ և կըսէ թէ ազգային ժողովը պիտի խոհեմ խնդիրները պիտի լուծէ, անձնական նախամեծարութիւնները թողնելով։ Պ. Տը Պրոլի մեծ ողջոյն խօսեցաւ։ Մար-Մահոն մարաջախտին վրայ, իբրև յարգի մարդոց որ, որոյ ուղղութիւնն ամեն կուսակ-

ցութիւններէ գեր ՚ի վեր է։

Մադրիտ 23 օգոստ.

Պիէնեօ զօրավարը 1200 մարդով Պիլպաօ մտաւ։ Քարլոսեանք իրենց բանակը Պէրկայէ թողուցին։

Վիեննա 23 օգոստ.

Երէկ արուեստահանդէսին առթիւ կատարուած ժողովրդական տօնը խիստ փայլուն եղաւ։ Լուսավառութիւնք կատարելապէս յաջողեցան։

Երէկ 40 հոգի բռնուեցան քոլերայէն։

Վիեննա 24 օգոստ.

Երէկ 83 հոգի բռնուեցան քոլերայէն։

Փարիզ 35 օգոստ.

Պ. Լէոն Ս. Հիլէռի Պ. Լիթթրէ դրած միացման յօդուածը։ Տէրսա Լեոպոլդին կանխապատրաստական պիտի ըլլայ։

Նաբոլէոն իշխանը Աեկինեան Այաքսիօ։

Տօքթոր Նէլթոնի մեծ հանգամանօք։

Փարիզ 24 օգոստ.

Զօրս հրապարակեց ՚ի մէջ դատապարտուեցան։

Գաւառական ժողովոց նախագահներէն շատեր իրենց ճառին մէջ միապետական անուշ ձայներ։

Պէրլին 24 օգոստ.

Դաշնակցական կայսրութեան Արանսպուրկի ատրուժ զօրքերուն պաշտօնական յաջողութեամբ դրուած կը համարուին հոս։

Պետերսպուրգ, հոս Տանկմայրիի և Շապիրոյ զօրած բարեկամութեան կապերը Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջև իրեն սաստանալիք կը նկատուին։

Հռոմ 23 օգոստ.

Իտալական պետական դիւանատան պատասխանը ամիսներ, օգնութիւն հաստատուն կը համարուի։

Աթէնք 22 օգոստ.

Թուրքիոյ դեսպանատանը Ձէմ ալ Լուսինի քննադատը ժխտեց Պէտրը Թաղաւորին։ Այն նամակ ալ Սուլթան շնորհակալութեան կը յայտնէ Նէրսէսի մեծ համարականութեան։

Լոնտոն 25 օգոստ.

Օսմ. փոխ.	54 5/16	
փոխ. 1869	63 7/16	
» 1871	67 3/4	
» 1872	84	—53 1/8
Անգլ.	փոխ. 92 3/4	
Աֆիոն	24—	
Մօհէր	34—36	

Լիվերպուլ 23 օգոստ.

Բամպակ Մ. Դ. 9 1/8
Վաճառած 12000 հակ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պարսից Շահը կիրակի օրը այցելութեան գնաց Մեծ Եպարքոսին, և իրեն եղած համակրական ընդունելութեան համար գոհութիւն յայտնելով իր դուռնապետ կենդանագիրը տուաւ անոր։

Երէկ ալ իր Աստրագանին և Մէքքայի կողմէն Քէօշ ժամը կին Տոլմա-Պաղչէի կայսերական պալատը երթալով հրաժարական այցելութիւն տուաւ Վեհ. Սուլթանին։

Այս առթիւ Վեհ. Սուլթանն Օսմանեան ավագութեան ասպանդակը պատասխանաց Սուլթանին։

Ժամը 6ին ալ Վեհ. Սուլթանը Պէյլէրպէյի պալատն երթալով, Շահին իր շնորհակալ ողջոյնը տուաւ։ Եւ Սուլթանն յանձնեց տարաւ Թշնամութեան ուղեւորելով։

Օսմ. ուղւոյ թեւ ապա թագաւորը գնացին իրենց չվանաւորական ապահով Նաւասի Շահին մինչև Մն. ծովու նեղուցն կիրանով։

Կըսուի թէ Պարսից Շահը Յունաստանին պետական հրամանին համար կը խնդրէ եղբար և Եղիպտոսին աւելի շքեղ կերպով պիտի ձգել Պեշիտոսի զարդը ալ տանելու պատկերներ Տրապիզոն Պելլուրի հրեայ հասարակութեան մէջ։

Վեհ. Սուլթանն բանակէն քաղաքին մէջ Վեհ. Սուլթանն Եւրոպէ ին ալ ռուսական շէհ մեկնեցաւ ի՛ր պալատն։

Վեհ. Սուլթանն հաճեցաւ Էֆրէ Բէյին, նախորդը անտարակոյս անպատուածը պառածին։

Կիրակի պաշտօնաբեր Թագաւորական Սուլթանին Բերայի Թէքքէին մօտ հրգենդանոյ պատանելով անմահութեան խմբով սիրեցան։

Նոյն գիշերը Գարակէօյիւէն մօտ ալ հրդեհ պատահելով երկու տուն այրեցան։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՍԱՀՄԱՆ ԱՄԱՌՈՒԹԵԱՆ

13 օգոստ.		իրիկուն	— —
14 »	Սրբոցաբերին	առաւօտ	
		բացուեցաւ	37 32
		կէս օր	57 26

Կ. Պօլիս 14 օգոստ.

Օսմանեան Կայսերական դրամոց Անգլ. լիր.			
Գրեքի	»	»	Օսմ.
Գրեքի Օմիրո—Թիւ բ.			4.30
Արիալթի փոխ. հին		Յէր.	148 3/4
»	նոր		64 1/4
փոխ. 1863		»	352
» 1865		»	358
» 1869		»	321 1/2
Թղթադրամ		Օսմ. լիր.	13.13

ԱԶԳԱՅԻՆ

Անցեալ հինգշաբթի ուրբաթ թղթով մը Պատրիարքին հրաժարման պատճառը» վերնագրով հրատարակած յօդուածնուս մէջ ըսած էինք թէ «Քաղաքական ժողովոյ մէկ երկու անդամներն՝ 1866 մարտ 20ի սահմանադրական հարուածին ժամանակ Ներսէսյան Սահմանադրութեան փոխանակ եղաւ և ենթադրելի կը համարէին և մինչև իսկ պետական «Հարուածն ընդդիմութեան իբրաւունք տուաւ կրնալ հիմա Սահմանադրութեան ամեն առանձնաշնորհութիւնները

«կէս ու կէս գիտակցութիւնէն թեմերու սահմանադրական հեղինակութեան տարածողն ըլլալու պահանջել մինչև իսկ Հիւսիսութեան նախարար հաստատելով Ս. Պատրիարքին դէմ կը մաղթէին և դրյն իբրև հակառակ հակադրական կը բարդուին։»

Մեր այդ խօսքը չուներ անհամապատ հերքելով, տարակոյսներէ փորձելու համար հարկ կը համարինք փոփոխել Մեծ. Ստեփան Էֆէնտիի երբեմն խմբագրած ժամանակ հանգէտին 1865ի և 66ի թերթերէն քանի մը քաղուածներ ընթերցողաց աչքին առջև դնել և անոր հակառական ընթացքը ցուցնել։

Պէտական հայաստանի խոհեմ ազգ։

«Մենք Սահմանադրութեան վերաքննութեան պէտքը մեծ պարտաւորութեան խնդրոյն նկատմամբ չենք ճանչեր, այլ նաև աւելի կարեւոր խնդիրներ ալ, կան, որոնք եթէ ոչ հիմա գէթ ժամանակին իրենց արդիւնքները պիտի ունենան։

«Կան մասեր որ փորձառութեան պէտք ունին, բայց կանխման մասներ ալ որ փորձառութեան ամենեւին պէտք չունին և թէ և դժբախտ ու անտարելի է, բայց արդարութեան համար չէ. գուցէ որ մ՚ուրիշ կարեւորութիւն ունենան քան թէ հիմա Սահմանադրութիւնը ազգին յարաբերական վիճակին և օգտին պիտի պատասխանէ։

«Այսու ամենայնիւ Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը անհրաժեշտ պահանջ մը փորձառութիւնը և Ազգին օգուտը կը պահանջեն։ Սահմանադրութեան ալ բէ՛ չէ, ոչ ալ առեր ապագային պէտքերուն համար։ Մինչ — վասն զի վերաքննութիւնն այսօր սկսելու ըլլայ, գանէ տարի մը պէտք է որ հաղթուած Սահմանադրական ուղղումը մը իր դիտողութիւնները ներկայացընէ Ընդհ. ժողովոյ և Ընդհ. ժողովն ալ կարծեմը տարին մ՚ուրիշ ժամանակի պէտք պիտի ունենայ, որ մի առ մի անոր ամեն մէկ կէտերը քննէ, վիճաբանէ, մերժէ, ընդունէ։ Ցեղայ Դուռէն պիտի ըլլայ Բ. Դուռը, բաւական ատեն մ՚ալ պէտք է մինչև կայսերական հրամանը առնելը Ասոր այս ամէն միջոցները հաշուելով, ոչ թէ հնգամեայ պայմանաժամը կը լմնայ ամբողջ, այլ թերեւս անոր վրայ ալ բաւական միջոց անցնի։ Ասա այսօրուընէ սկսելով հազիւ 3 տարիէն կրնայ պիտի ըլլանք Սահմանադրութեան իբրև որէնք հրամայուած ունենալ եթէ հինգերորդ տարիէն բռնելով վերաքննութիւնը, 3 տարւոյն միջոց մ՚ալ վրան աւելցնելով, 8 տարիէն վերաքննութիւնը եղած պիտի ըլլայ, և ասիկա ալ խիստ ուշ է և յաւահաստական բան մ՚է։ Հինգերորդ տարիէն մինչև 8 երորդ

տարին ինչ որ պիտի ընէր Ազգային վարչութիւնը, նոյնը լեող ընել հիմա մանաւանդ որ հիմա վերաքննութեան պայմանաժամը հասած ըլլալով, Սահմանադրութիւնը իբրեւ օրէնք անփոփոխ կինայ գործադրուիլ․ մինչդեռ հինգերորդ տարիէն վերջը փոփոխութիւնը կասկածելի կամ դժուար անընդունելի ըլլայ․ ․ ․ ․

«Վերաքննութիւնը պիտոյք մ'է որ չուրացուիր, այժմէն անոր ձեռնարկելն ալ Ազգին համար մեծ ծառայութիւն մը և մեծ օգուտ մը պէտք է նկատուի․ ․ ․ ․

«Աւելի քան մեզ վերաքննութիւնը անհրաժեշտ է․ չմոռնալ է որ այս առաջարկութիւնը առաջին անգամ Մեծամեծաւ պատուական յուզիքին ըրաւ, բայց ճշմարիտ է նաեւ թէ մեզի հետ ուրիշներ մանաւանդ Ազգ․ վարչութեան մէջ առաջին անգամ մտնող անձինք փորձով զգացած էին վերաքննութեան պիտոյքը, բայց հրապարակաւ խոստովանիլ անպատեհ համարեցին նոյն միջոցին համար, զի կրնար տանիլ խնդիր մը աւելի յառաջանալու դիւրութիւնը, և բոլորովին մերժուիլ կրել այն խաչակրին անձերէն որոնք այսօր վերաքննութեան պիտոյքը կ'զգան. ուստի հարկ էր որ ասոնք ալ վարչութեան պաշտօնը կոչելով փորձառու ըլլան․ ինչպէս որ եղաւ ալ»

Մասիս 4 դեկտ. 1865

[illegible]

«Ազգին ու վարչութեան վիճակը այն տարիներն որ օրի փառնփարանալու երեւ առած էր, որ [illegible] Ազգային գործոց յաւելի վիճակը այնչափ զգալի եղած էր, որ [illegible], առարկայ չկար թէ գործերն ինքնին այնպիսի վիճակ մը պիտի գային հասնէին, որ Ազգի անունով պաշտօնակալ անձ մը չգտնելու չափ դժուարութիւն պիտի պատահէր, և [illegible] առնն ոչ ոք պիտի համարձակէր խառնուլ ժողովոյ և վերաքննութեան բանձրածադրեալ անգամանկցութեան անգամ մտնելու․

«Սակայն չեմք կրնար որոշակի այժմէն վճռել թէ այս անկարգութիւնները պիտի պատահէին արդեօք, թէ այս անգամ ալ առաջինոյն և երկրորդին նման Ազգը լոկ Սահմանադրութիւն մը պիտի ունենայ, և ոչ անոր ճիշդ գործադրութիւնը ու արդիւնքը․ թէ այս անգամ ալ կարգ մը պաշտօնաւոր անձինք Սահմանադրութիւն մը պիտի գրեն ու մեր ձեռքը յանձնեն, և յետոյ ոչ [illegible] և ոչ պաշտպանութիւն յանձն առնելով համբերաւան պիտի ըլլան․ ․ ․

«Իսկ այս ընթացքին վրայ դժբախտութիւն յաւելնոցները գիտնալու են թէ առջի օրէն երբ Սահմանադրական առաջին Ազգ․ ժողովը լուծելու փորձ փորձուեցաւ, պէտք էր որ հեռատեսութեամբ նկատէին թէ այն օրէն հաստատուած Սահմանադրութեան անկեան առաջին քարը շարժած եղաւ։ Յունուար 1864ի նորընտրելոյն առաջին թուոյն և անկէ ետքը հրատարակուած յօդուածներուն մէջ, կը յիշեն անշուշտ ընթերցողք, յայտնապէս գանգատած էինք Սահմանադրութեան սկզբնական գործադրութեանց մէջ երեւցած խուլտանութիւնները համար, որոնցմէ կերեւէին [illegible] ալ, երբ կը տեսնուէր վարչութեան [illegible] խախտումն մը ըլլալը․ Անշոր խախտումն մ'ալ այսչափ կրնար գիտնալ․

«Ինչպէս ծանօթ բայց չտեսնուն անծանօթ ճշմարտութիւն մը երեւան ելաւ այս առթիւ, որն որ հարմարութեան պէտք է որ հոս յայտնենք․

«Երեսփոխանական ժողովը վերջին տարիներս գումարուած տան կը տեսնէինք որ ազգին մէջ վիճակաւ եւ ազդեցութեամբ բարձր անձինք՝ երեսփոխան ըլլալով մեծ մասամբ բացակայ կը գտնուէին ժողովէն․ ժողովը 5ի ներկայութեամբ կը բացուէր և կը գոցուէր, և ամենուն փոյթ չէր ըլլար բացակայներուն վրայ․ կը դիտէինք որ ասոնց աթոռները բաց կը մնային, և կը մտածէինք թէ կարելի պիտի ըլլայ արդեօք այս ընթացքը չարունակել. վերջապէս վերջին գործերը յայտնի ցուցընելով թէ այն բացակայ գտնուող անձանց ազդեցութիւնն ինչ է եղեր․․

«Յուրիշ Սահմանադրութեան հաստատութեան համար անցնող պարծենայը թէ իրենց գործակցութիւնը կայ, երբ թէ ժողովուրդը լուսաւորելու և Սահմանադրութեան կարեւորութիւնը անոր ճանչցնելու պաշտօնը վարած են, ընդունոյն բան է եղեր, և կ'առաջադրէ որ ամենուս ծանօթ անձերն եղած են Սահմանադրութեան հաստատութեան յառաջ բարեխնամ հաւատարմութենէն Ազգին համար ընդունողները, և թէ դարձեալ նոյն անձերն եղան որ հաստատուած Սահմանադրութեան թերութիւնները և Ազգին դժբաղդ վիճակը նկատելով ժամ յառաջ փութացուցին վերաքննութիւնը․

«Յուրիշ մենք այս անգամ [illegible] Սահմանադրութիւնը, բայց ոչ միայն [illegible] կամ [illegible], այլ զանի գրով անձերուն [illegible] Ազգին համար․ փոխանակ իրենց փոխարէն ու ազդեցութեան զօրութեամբը իրենք միայն խնդիր վերաքննութեան, անանկ ալ ազգային նոր կազմուելիք վարչութեան գլուխ կանգնելու կարող են, գաւառական ազգայնոց վրայ հաւատարմութեան ուշադրութիւնը դարձնելու, վարժարանաց բարեկարգութեան գործը յառաջ տանելու, Ազգին պարտքը հատուցանելու, Պատրիարքարանի և Հիւանդանոցի մատակարարութեան պիտոյքը հոգալու․ Ասոնք ընելով ոչ թէ միայն Ազգին արդի ընթացքը փոխուի և դժկամակութիւնները ջնջուած կըլլան, այլ [illegible] Սահմանադրութեան հեղինակութեան հետ անոր [illegible] արդիւնքն ալ ։

Մասիս 9 ապրիլ 1869․

[illegible]

«Կրօն․ և Քաղ․ ժողովոց անդամոց թիւը [illegible]․ Այս երկու ժողովոց պաշտօնները [illegible]․ Քաղ․ ժողովին համար ալ ընտրելեաց ցուցակի մը պատրաստութիւնը պատշաճ կը համարիմք, ինչպէս որ Կրօն․ ժողովին ունի արդէն․ Բայց Քաղ․ ժողովին այս ցուցակը պատրաստելու համար՝ աղէկ կ'ըլլայ եթէ Ընդ․ ժողովն երկու անձ ընտրէ նախ Քաղ․ ժողովոյ պաշտօնատարութեան, եւ այն երկուքէն պահանջէ երկպատիկ թուով ցուցակ մը, և անոր մէջէն ընտրէ 5 անդամ․ Առանձնակ կազմուած Քաղ․ ժողով մը աւելի պաշտօնէութեան մտաբան մը կըլլայ․ Քաղ․ ժողովին պաշտօնը մէկ անձի մը կամ պաշտօնէի մը յանձնելը անկարելի ու անպատեհ ըլլալը արդէն մեր թերթին 77 թուովը երկարօրէն բացատրած ենք․ Քաղ․ ժողովին պաշտօնը բաւ մեծ մասին Բ․ Դըրան [illegible] ըլլալ է, ուստի այդ պաշտօնը մէկ անձի մը չկրնար յանձնուիլ, և ժողովական եղողներն ալ պատուաւոր և արժանաւոր անձինք ըլլալէն զատ, [illegible] Քաղ․ ժողովոյ անդամները անմիջապէս վերընտրելի ըլլան ․ ․ ․

«Վերջապէս Ազգին արդի Սահմանադրութիւնը պէտք է որ [illegible] գործադրելի ըլլալու համար ալ [illegible] ընելու է, որ Ընդ․ ժողովոյ գանէ 2/3 մասին հաւանութեամբը՝ փորձառութեան պահանջած մասերը քննուին ու փոփոխին, և ոչ թէ վերաքննութեան սպասելու հարկով ձախորդութեան և թշուառութեան ենթակայ մնան․

«Արդ այս յանձնարարութիւնները, կամ աւելի ասոնց մաս և ասոր նման յանձնարարութիւններ, խմբագրուելի Սահմանադրութեան մէջ մտցընելով, վարչութեան այս վերջին ընթացքին գլխաւոր խոչընդոտներէն մէկն այն է [illegible] գանելու դիւրութիւնը թերեւս բարձուի․ Բայց առով չենք կրնար առաջարկել որ նոր կազմուելիք վարչութիւնը յաջող ու արդիւնաւոր ընթացք մը պիտի ունենայ, երբ անցելոյն մէջ տեսնուած պիտոյքները չկենք, որոնք դարձեալ անշուշտ ազգային վարչութեան առաջին քայլին դէմ պիտի ելլեն, և եթէ այն պիտոյքն ալ դարմանը այժմէն չը մտածուի, և անոնց վրայ ալ գործադրելի հրահանգներ չկազմուին Սահմանադրութեան մէջ, տարակոյս չկայ որ մեւս փոփոխութիւնները ալ դաշնագրեց արդիւնք մը չի պիտի ընծայեն․ Հետեւաբար Ազգին վիճակն ալ փոփոխութեան կերպարան չպիտի առնայ»

Մասիս 23 ապրիլ 1866․

ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՕՍՔ
ԱՌ Գ․ ԽՕՋԱՏՈՒՐ ՓՈՒՇՏԷՄԻՍԱՔԵԱՆ

Ա.

Լրագրոյս յարգի ընթերցողներէն ներուած կը խնդրենք այս անձին վերջին անգամ մեր վրայ ժխտած արժանի հայհոյութեանց առջեւ արհամարհոտ լռութիւն մը չպահելնուս համար, ինչպէս որ մեր բարեկամներէն ոմանք առաջարկեցին բանիւ և գրով․

Բայց կանխաջնջելի պարագաներ, ուր բոլորովին լուռ կենալն ալ անըրդարութեան նշան կրնայ համարուիլ, և մեք չենք ուզեր այդ անհաճոյ նշանով երեւնալ գրական հրապարակին առջեւ․

Զկարծուի սակայն թէ անդէպ չերեւնալու համար [illegible] սկզբան պիտի հետեւինք, այսինքն հայհոյչին բերանը հայհոյութեամբ պիտի ծեփենք․ Ոչ, այնպիսի սորվութեան մը չենք խոնարհիր․ ընդհակառակն մեր բնականաբար ըզգացած չքմեղ [illegible] չը պահելով և [illegible] խոստովանութիւնը հանդարտելու և մեր հաշիւն առանց կրից և [illegible] տեսնելու համար երկու [illegible] թէն աւելի միջոց առնինք․ Հոգ չէ, թող մեր հակառակորդն այս ալ տըկարութեան նշան մը համարի մեզ համար․

Արդ խօսինք․

Ամեն մարդ զարմացած էր մեզ հետ թէ մեր այս վաղեմի բարեկամն ինչ սոխալական պատճառաւ կամ շարժառիթով մէկէն 'ի մէկ այնչափ դառնութեամբ և զայրութով մեր վրայ յարձակեցաւ․ Այս անգամ հասկցանք իր շարժառիթն ինչ ըլլալը․ [illegible] մ'է եղեր (Տես փունջ թիւ 809)․ Ափսոս որ առաջին յօդուածին սկիզբն այս գնահատումը դրած չէր․ այս թէ ոչ իր [illegible] մանքներն ու նախատինքներն իբրեւ բարեկամական սիրալիր գգուանաց արտայայտութիւն կընդունէինք․ հաւատալով որ հայերէն բառերն ու խօսքերը մեր և ամեն հայոց հասկցածէն տարբեր իմաստ ստացեր են այդ մարդասէր գրագէտին խելապատակին մէջ։ Այն ժամանակ հայ գրագէտք ալ [illegible] բառին սուտ հակիմաստ մեկնութեան բնական լուծումը գանելով արժանեղած կարծիքը կը ձեւացնէին իր վրայ, կամ գոնէ կը սորվէին թէ թշնամանքն ու հայհոյութիւնը մարդասիրական և բարեգործական միտեքութիւններ թելադրելու ամենէն յարմար և դիւրին միջոցն է․

Գ․ Միսաքեան, իր այս նախախարհիկ մեթոդը հասկցած չըլլալնուս համար, ոտնակոխ, անոր գեղահրաշ զօրութիւնը մեզի զգալի ընել ուզեր է վերջին յօդուածին մէջ․ սոր համար՝ հայհոյութեանց բառարանին մէջ բառ չէ թողուցեր, ամենն ալ մեր վրայ թափեր է․ «Անկիրթ, վայրագ, Հայոց «Հրապարակագրութեան տարկոնոց, «անբարիշտ, Պետութ․․․ մը մարանիկ փախած գատապարտեալ հոգի, գծնուտ, քստմնելի և սարսուեցի պատիր անէցող, ձեռագիծակէ «վարեալ կենդանւոյ նման ընթացող «կիսիկ գրիչ, գրականութեան սկզբունքներց ծանօթութենէն ամենեւին զուրկ, հայ գրականութեան նախանձնդ, ազգային յառաջադիմութեան նշանատարօրի գործած մը գըրելու անկարող, յուրդ, զանանգոյ, [illegible] կցածն ու կլասին իրար ծեծելով մնացող, իրեն հետ բաղդատուելու 'ի բնութենէ անկարելիութեան մէջ գտնուող (ճշմարիտ է) և այլն և այլն կ'ըսէ իսկ մեր վերջին թղթակն ալ ընձեռելով, իր թերթասերներէն կ'ակնկալց հրեշտակներն ալ մինչև 'ի սանդարամետս մեզի աղէկից տանիլ է»

Այս մեր բարոյական, մտաւորական և գրական նկարագրին, որոյ մէջ կատարեալ հոմանիշ մը կամ վայելուչ կարմրածթ մը [illegible] համար բան մը պակաս չէ․

Բայց, Գ․ Միսաքեան, մեք քեզի հետ ոչ գրագիտութեան միջոց ունէինք, ոչ ալ հայհոյութեան․ դուք մեզի դէմ արձակած թշնամանաց չանթերնուդ հետ պատմական կամ մանաւանդ կենսագրական վիճակութիւններ ալ բրած էք 'ի նախատինս մեզ՝ ճշմարտութիւնը խեղաթիւրելով․ մեք ալ ձեր անմտութեան [illegible] և ժամանակակից ծանօթներն 'ի վկայութիւն կոչելով․ դուք՝ առանց այն պատմական իրողութիւններն հերքելու, վասնզի չէիք կրնար, մեր յօդուածին գրական մեր ձեռք կառնուք, զայն կը խեղճեք․ ձեր գրագիտական գերազանցութիւնը կը պանծացնէք, և մեր յետին ծայրը տգէտ, գրականութեան սկզբնաւորեց ծանօթութենէն ամենեւին զուրկ և ձեզի հետ բաղդատուելու 'ի բնէ անկարող գըտնուիլը հասկցնելու կոչելով հայերէն լեզուի մէջ մինչև հիմա եղած չանուանած ու չլսուած հայհոյութիւններով․

Բայց մեք երբ պարծած ունինք իբրեւ ճարտար կամ առաջին գրագէտ մեր յափն և համեստ գիրքը մէջտ ճանչած ենք և կը ճանչնենք, եթէ մեր կոչմ գրական ընթացք գործի հեղինակելու կարողութիւնը կամ յաւակնութիւն ունեցած չենք և

յունինք , գոնէ քանի մը դէպ ապէն դիպլիր թագաւմանելու խնայէ ծառայութիւնն ըրած ենք՝ առանց ընկառ մեծամծելու , առանց մեր գոյգին ալխատութեան կարեւորութիւն տալու, այլ միայն ազգիս բանասիրաց նպաստամատութեանը փառաճեղով ձառբաց եղած ենք ։ Իսկ դուք , գոնէ այնչափն ալ չէք կրցած ընել ․ մինչեւ այս օրս գրականագործ մը չունինք Հրապարակին վրայ , բաց ՚ի քանի մը ժխտաբանական կամ կաւսական յօդուածներէ , որք մեծ նշանակութիւն մը չունին գրագիտաց առջեւ, և ամենայն պարզամտնիւ ալխարհէք բանիր է , ինքզինքնիդ կը գովէք ու կը գովէք ․ գրականութեան նախաձեռնութեան մը պարծեր էք Հայոց ալխարհին մէջ ։

Ցանկայն դուք ժամանակաւ պայազի ամբարձաւան և մնացած չէիք, գոնէ մեր առջեւ ․ ինքզինքնիդ և ձեր գիտցածը մեծ բանի մը տեղ չէիք դներ , ինչպէս որ չէին և չեն ․ մեր վրայ ալ բողոքելն աւելի կարծիք ունէիք , մեր աշխատանքէն շատ բարձր, որ եթէ ձեր Համեղունն էր՝ չափազանց էր , իսկ եթէ ոչ՝ չարաքրթութիւն ․ բայց այն ալ բնոյ՝ ձեր այժմու պարունակայ հետ զուգակշռութեան դնելով՝ ձեր բարոյական ու մտաւորական արժէքը գուշակելու և ձեզ գամանայնելու բաւական է։

Կը յիշէ՞ք, Գ․ Միսաքեան, 1853-54 և 55ին փարիզէն առ մեզ գրած նամակներնիդ, որոցմէ ոմանք «ամենասիրելի և պատուական ուսուցանող» ոմանք ալ «ազնիւ և սիրելի եղբայր» և այլն խորագրերով կ'սկսին, և որք մինչև այսօր կեցած են մեր քով։

Անոնցմէ միոյն մէջ 18 մայիս 1853 Հետեւեալ տողերը գրած էք ինձ ․

«Քու Համգամանքներդ, քու ձիր-«քերդ, քու յատկութիւններդ, քու «ազնուագործութիւնդ, և քու խո-«հեմութիւնդ խմբանքու վրայ մի-«այն անգամ ամբողջ առ դերացա-«կանութիւն ունիմ»

Իսկ ձեր անձին վրայ խօսելով բան էք ․

«Փարիզ իմ ինքզինքս մեկ եւ «Հայաց ցեղը, ինչ ըլլալս և ով ըլլա-«լս ճանչցայ, գոնէ Լուսավորչի կը-«լակցոններս ալ չճանչցեմ ինծի ․ փա-«ռաց զի Լուսավորչէ բերնով միայն խօս-«ուծեւեան և արտեւ երեւեմ մերժած «ազնուութիւնս ու ամբողջութիւն-«նիս Հիմա այսօր կը չաւշայիմ բեր-«նով կը խոստովանիմ և բերնով սըր-«տիւ կը Հաւատամ կոր ․ ․ ․ ոչ բա-«նաւորած եմ, ոչ փառքամոլեա, ոչ պեր-«ճանքոս, ոչ գիտուն և ոչ իսկ խմաս-«տակ ։ »

Նոյն տարւոյն Հոկտ․ 18ին գրած մէկ նամակնուդ մէջ Հետեւեալ տողերը գրած էք ձեր մէկ յօդուածին վրայ ըրած դիտողութեանս առթիւ․

«Ընդունայան պարըերութեանցս «վրայօք ըրած դիտողութիւնքդ Հա-«մար իսկ նորգութիւն ունիմ «պէտք չունիք , ինչպէս որ ասէք ե-«առէ մինչև իսպառ գրիչեքներուս «մէջ ալ ընելիք պարտական գիտ-«ցութեանցդ Համար ալ իդմէ չորս «Հակայութիւն քան թէ յանդիմա-«կինքը պաՀանջելս»

«Գրած Հատուածներուս վրայօք «ձեր գնահատման կը խնդրեմ «Գրաւորական մասին կողմը ամբո-«ղջութիւն ընելու տկարութեան մէջ «կինանք նէ , [illegible] «Հաւտուրան կամ ապագայ տուած չենք «ըլլար ։»

«Գրուածներուս մէջ տատամսոյ «գտնուս նէ, ուղղելու Հոգ ըրէ և «ալլ չէր ։ »

Նոյն տարւոյն Հոկտ․ 29ին գրած նամակնուդ մէջ ալ կըսէք ․

«Ինէ քեզ տար ելու , ասոնք և «փառաց առնելուն Հայրենեաց ծառ«յլունելոյ ․ կը խնդրեմ որ Հաս որդ-«նակ մը գտնաս և ․ ․ ․ Թարգման-«նութիւնս նայիս , Թերութիւն կայ «նէ՝ ուղղես ։ Ասկէ ետեւ ալ թարգ-«մանութիւն եղած կտորներուս ամբո-«ղջութիւննն բնեւ, վասն զի թարգ-«մանութիւն ընելու աղէկութիւն չու-«նիմ։»

Գերմանիա նոյն տարւոյն նոյ․ 18 թուով Հետեւեալ տողերը գրած էք․

«Գ․ ․ ․ քեզի Հետ աղուէսով «իր Հետ տղուն քեզ բերել գիրս ա-«չքիս ցուցըներ և բերել այնարճա-«րաւ լ չարադրող ուրիշներէն են Զօ-«րայտնէն ալ վայ գրեր է, են Գ․ «ին առջին խօսքը բանալով, իբրև «տղուն կարծիքն ամէնքէ ըրի , և «Գ․ ․ ․ ը չարաչար բռնադատեցի «տղուն առջև բոլորը թէ իբրև ալ-«խարհարարի գրիչ և իբրև խմբագ-«մանէշ խնթիւնենանն կը Հասակակից-«ներուն մէջ առաջին է ։»

Ընթերցողաց դիւրանութեան Համար 1853 դեկտ․ 8 թուով գրած կըտակնիդ ալ յիշատակեմ։

«Փառայն գինը ծանրացուց վր-«բայնիդ , գիտեմ ․ թէ որ Հասուցա-«նելու կարողութիւն ունենամ նէ, Հա-«գըս չէ ժամանակ ․ ծանրութիւ-«նը ․ թէ որ միայն առանց թիամ նէ , «ամբողջ մնացած առանց պիրքերս «բոլոր քեզի պիտի թողյ , աս ծախ-«քերուն սեպէ ։»

Վերջապէս 1855 մարտ 19 թուով նամակի մը մէջ Հետեւեալ տողերը գրած էք ․

«Ցուլոյար տեղոյ Մասիսի խմբա-«գրութ․ ուսուցիչնը տղամ ազոց «յանձնած ըլլալով [illegible] «ճակի մէջ էր ․ ․ ․ Մասիսին կուժ ծանու-«նալ մը դուն մէկ որը իրենս գրել «և այն ալ կատարեալ այն վիճակի «մէջ ․ ․ ․ իրբոր ես Հաւատացած «եմ որ դուն Գ․ ․ ․ եան ծուռած ին զօ-«ծունկներուն նման քարերուն ան-«Հատանկի բարձրութեան մէջ ես «տարգանելով , թշնամիներէդ պա-«կաս չեմ գնահատող քեզ , վասն «զի տկարութիւնդ չէ քեզ ընկճողը «այ մեղքեամ ․ ․ ․ ։

«Փարիզէն բանասիրական օրա-«գիր մը ելլալը խելքիդ յարմար կու-«գայ ․ դուն ու Զօրայեանը պանթի-«փիր նիւթերը կըթարգմանէք ․ Գոր-«ծին բլանը , թիվուր , գրեթէ նիւ-«թու գրուելիքները բոլորը որոշած «եմ ։ Զօրայեանը մեկի ․ դուն աշ-«խատելու յօժարութիւն և ժամա-«նակ ունենաս ․ քու և Զօրայեա-«նին վրայօք խորհէ , ինծի գրէ ․ թէ «որ Հանձնիս գանուքնքնէ, Գ․ ․ ին «ալ գրեմ և Հօրս ըլլայ նէ ժամա-«նակին գամ Հետմերնիդ խօսիմ»

Աշա, Գարուն Միսաքեան, ժամանակաւ ձեր և իմ վրայ ունեցած կարծիքնիդ թէ՛ բարոյական թէ մտաւորական և թէ գրական մասին ․ բաղդատեցէք վերջին անգամ գրածներնուդ Հետ և բոլոր թէ երկուքին ո՛րը Համեմատ գրած էք ․ եթէ առաջինը կեղծ է, խոստովանեցէք որ դ․ա․ դ․ ծուռ յողաբարթ մ'էք , կեղծաւոր մ'էք, ստախօս մ'էք ․ իսկ եթէ կեղծ չէ, ձեր այսօր Համեղումն է, այնմամանակ խոստովանեցէք որ վերջինը տակ անոնը թշնամութեան և կոյր քինախնդրութեան արդիւնք է, և թէ դուք ոչ խիղճ ունիք ոչ Հաւատք, ոչ մարդկութիւն ․

Այսչափ յօդուածով մ'ալ ձեր մասին փակեմ և Հայհոյութեանց փասա բռնած խնդրոյն վրայ խօսինք և զուգակշռութիւն մ' ընենք մեր երկուքին մէջ ․

1873 օգոստ․ 6

․ ․ ․ Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ

Ազգ․ Հիւանդանոցի բուժի առան մէջ նաւէր չարեաց Մեծ․ անձանց ցանկը ձեր Մեծապատուութեան ղրկելով, անոր Հրատարակութիւնը կը խնդրէ Հոգաբարձութիւնս և պատ կը համարի յիշեալ Համանատութեան մէջ պատուական գտած ․ խոյին երախտագիտութիւններ յայտնել Հրապարակաւ և անոնց կողմանէ յորդորակալ ըլլալ անոնց՝ որք մարդասիրական զգացմանցը նուէր են միւթարել զանոնք առատ նուէրով ։

Նախորդ Հրատարակութեան գումարը	57.154 20
Համբառաւէր [illegible] մը	10
Մեծ․ էֆէնտի մը	58 30
» Յակոբճեան էֆ․ Զրակեան	120
» Մանուկեան էֆ․ Գրիգորեան	23 20
» Մ․ Մ․ Կարապետեան էֆ․ նուէր	600
» » » Հացի գին	412 20
» » » մսի գին	440
Համբառաւէր Պէշազէի Հարկաման	120
Մեծ․ Յարութիւն Տէրտէրեան	20
[illegible]	120
Մեծ․ Եփրեմ էֆ․ Մանկունեան	60
» էֆ․ է մը Մ․ Ա․ի ձեռօք	70 20
Տրապիզոնցի Խոջանէի էֆենտին	310
Մեծ․ Մ․ Մ․ Գորգամեան էֆէնտ․ նուէրը	
25 քաշ բրինձ	75
10 » չէրիէ	50
75 » կով	450
30 » շաքար	495
23 » սապոն	414
20 » [illegible]	60
2 » վառօդ[illegible]	24
100 » խաչանը	150
2 » [illegible]	4
70 » փիլաւ	210
100 Հատ լիմոն	48
100 » Հաւկիթ	25
420 » պէտրէկ	105
Լազարեանի էնտաֆէն 1 Հատ կով	600
» 34 քաշ միս	238
Մեծ․ Կրպ․ էֆ․ Ուլուջեանէ	
80 քաշ բանիր	640
Մեծ․ Կրպ․ էֆ․ Գարապետեան	
370 քաշ [illegible]	800
530 » [illegible]	2.650
(Շարունակելի)	66.677 30

'Ի Դիմաց Հոգ․ Հիւանդանոցի

Փ․ Ատենադպիր — Ատենապետ

Խ․ Բոյաճեան — Գ․ Զօրդոդեան

Հետեւեալը չարած օրն ալ ձեռքերնիս Հասնելով կ'աղաչենք նոյն օրը Հրատարակել ։

․ ․ ․ Խմբագիր ․

Այս գիշեր ժամը 3ին մօտ գիւղիս փարմաք Գանձու փողոցը Հրդեհ պատաՀելով երկու տուն այրեցան ։ Գէյագուր քաՀանայից [illegible] , Տիգրիկցի Մինաս աղա Տէր Դաւթեան Հովուական [illegible] խումբ մը կորոմի քահանաներով փարժարանի Հասաւ օգնութեան ։ Պարսքը կը Համարինք փարժարանիս կողմէն մեր խորին երախտագիտութիւնը յայտնել Հրապարակաւ թէ՛ Մինաս աղային իրեն և թէ՛ իր ընկերներուն ։

Ա․ Ն․ Շահ․ վարժ․

Ի Խասգիւղ — Հ․ Ինճէճեան

1873 օգոստ․ 11

․ ․ ․ Խմբագիր Մասիս լրագրոյ

Գասիս ունիմ ծանուցանել Խաչատրեան ընկերութեան մեծարգոյ ընկերաց , թէ ընկերութեանս ներքին վիճակագրութեան Գ․ Հանդէսը [illegible] կատարի յառաջիկայ [illegible] Զ․ կիւրակէ առաւօտ , Ազգ․ Հիւանդանոցն ․ վասն որոյ [illegible] կըմացնենք թէ մինչև օգոստ․ 30 իրենց ամսականը չվճարող ընկերք կը զրկուին նոյն օրուան վիճակահանութենէն ․ և Հետեւաբար կը յայտանենք միանգամայն թէ չվճարող ընկերաց թիւերն կանխաւ պիտի Հրատարակուին լրագրաց միջոցաւ ։

Ի դիմաց Խնամ․ Ընկ․

Հիմնադիր Տնօրէն

Գրատենեակ Խնամ․ Ընկ․ ժողովոյ

Փէյազտեի խան — Ատենադպիր

միջին յարկ թիւ 2 — Տ․ Խաչիկեան

1873 օգոստ․ 11

Հետեւեալ տողն անցեալ չաբթու ղրկուած էր մեզ Հրատարակելու խնդրանօք, բայց էջերնուս անձկութեան պատճառաւ այս անուր միայն [illegible]

․ ․ ․ Խմբագիր ,

Գործատէր անուն քաղաքական ընկերութեան մէջ Գործակատարի պաշտօն վարած առենները , նոյնին վարչական ժողովոյն Հրամանաւ , ընկերութեան տումարները մեկ անդամոյ Համար պատրաստելու ծառայութիւնը Մեծ․ Գրիգոր էֆ․ Ճէօչէեանի յանձնուեցաւ՝ 3 ըստ քիբար վճարելով ․ բայց նոյն Մեծ․ էֆէնտին իր պաշտօնըը կարգ [illegible] չըլլալուն կերպով մը մեր եղած [illegible] մը ձեռք կանցունէ և կիմացնէ մեզ թէ մինչև որ նոյն 8 Օսմ․ լիրային Համար իբրև անձնական պարտք իրեն [illegible] թիւն չտաջք ․ նոյն [illegible] չը յանձնէ ։ [illegible] Հարկի մը ներքեւ երէկ առաւօտեան իր կամքը կատարել , այսօր Հրապարակաւ կը բողոքեմ և կը ծանուցանեմ որ նոյն մեր տուած 8 [illegible] արժէք մը չունի ։

․ ․ ․ Տէր , ներկայիս ձեր պատուական լրագրին մէջ անկիւն մը շնորհել Հաճեցէք ։

7 օգոստ․ 1873 — Աստուր փոխեան

ԻԼԱՆԸ ԲԷՄԻ

Գարիթալ գաղասընա թապի Փօսթանճը պալը [illegible]

1289 թէմուզ 31

ՅՕԴ. ՆԻՍՄԱՆԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

Պ. Վալլօն ... Հաւատարմ...

Փարիզ, Մէնէրպիւ ... 31—5

Այս բաղադրութիւնը, որոյ գլխաւոր նիւթերն են կլիսէրինն եւ Պանամայի փայտը, մորթը կը ճերմկցնէ ու կը զօրացնէ, եւ առողջ ու թարմ գոյն մը կու տայ անոր։

Ամէն գլխաւոր դեղագործաց ու նպարավաճառութեան վաճառատանց եւ մայր աղբիւրներու քով կը գտնուի։

ՓԻԼԻՒԼ ՏԸՀՕ

PILULES DE DEHAUT

Այն անձինք՝ որք Տօքթօր Տըհօի մաքրողական դեղահատիկները կը ճանչնան, պէտք ունեցած ատեննին գործածելու չեն վարանիր։ Նաև գի ոչ անախորժ համ ունի, ոչ ալ կը յոգնեցնէ ուրիշ մաքրողական դեղերու պէս, ընդհակառակն այս հանդերձ ... ժամանակ միայն յառաջացնելով կրնէ երբեք անհանգստութիւն եւ զօրացուցիչ ըմպելեաց։ Այն է գինի, խմել թէյ հետ առնել։ Ամէն մարդ իրեն յարմար գտած ժամն ու ճաշը կրնայ ընտրել, ինքզինք այս դեղով մաքրելու համար։ Մաքրութեան յաջողութիւնը բոլորովին ապահովուած է ... աղէկ սննդառութեամբ, ուտելիք ու խմելիքը ըստ կամս ըլլալով։

Այս հատաքիկը կը ծախուի 2 1/2 եւ 5 ֆրանքնոց տուփերով Փարիզ Տօքթօր Տըհօի տունը եւ ամէն դեղարանաց մէջ։

Ամէն մէկ տուփի հետ պէտք է պահանջել նաեւ 72 երեսէ բաղկացեալ փոքրիկ գիրք մը, որ ամէն լիովին հրահանգներ կը պարունակէ։

Այնոց հետ կրնայ ուզուիլ նաեւ Տօքթօր Տըհօի 400 երեսէ բաղկացեալ առ ձեռն գրքոյկը։

BAIN AU SEL DE PENNES

ԲԱՂՆԻՔ ԱՂՕՔ ՓԷՆՆԷՍ

Երբոր օգտակար գտնուած է ...

Կը գտնուի Փարիզ Լամբրան փողոց թիւ 1 եւ ամէն գլխաւոր դեղավաճառաց քով։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1873 ՕԳՈՍՏՈՍ 1 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Թիւ	Սովորական ելքեր
11	4	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Պէյքօզ, Եէնիքէօյ Էմիրկեան Ռ. Հիսար. (Բացի ուրբաթէ)։
11 15	25	Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Եէնիքէօյ Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք։
11 45	33	Եէնիմահալլէէն Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Ստէնիա Էմիրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ.
12 15	19	Ռ. եւ Ա. Գավաքէն Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապիա. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք։
1 15	34	Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Էմիրկէն։
1 30	20	Ռումէլի եւ Անատոլու Գավաքէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Ստէն. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Օրթաք. (Բացի ուրբաթէ)։
2 15	28	Եէնիմահալլէէն Մէզար. Պէօյիւ. Թար. Եէնի. Էմիրկէն. Ռ. Հիսար, Պէպէք Պէշիկթաշ։
3	25	Եէնիմահալլէէն Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ.
4	33	Եէնիմահալլէէն Մէզարպ. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Ստէնիա Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ.
5	34	Մէզար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Օրթ. Պէշիկ. Գապ.
5 45	20	Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապ. Եէնիքէօյ Էմիրկէն Ռ. Հիսար Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ։
6 30	3	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն Գանլըճա, Ռ. Հիսար Գանտիլլի Արնաւուտքէօյ, Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք, Պէշիկթաշ Իսկիւտար։
8 45	28	Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Պէյքօզ Եէնիքէօյ, Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։
10 15	22	Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ Օրթաք. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը ժամը 10ին)

Արտաքոյ ելքեր

Ժամ	Թիւ	
11 30	2	Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։
12	6	Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ։
12 30	30	Արնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ (Բացի ուրբաթէ)։
1	22	Արնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթ. (Ուրբաթ օրերը ժամը 12 3/4ին)
1 30	2	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
2	4	Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ, (Ուրբաթ օրերը ժամը 2 1/4ին)
2 30	6	Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ (Ուրբաթ օրերը ժամը 2 3/4ին)
3 15	22	Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաք. Գուզկու. Գապաթաշ։
4 45	6	Արնաւուտքէօյ Գուրուչ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ.
7 30	32	Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։
10	30	Արնաւուտքէօյ Վանիքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկունճուքի
11	6	Արնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։

Առանձին ելքեր

Ժամ	Թիւ	
11 45	23	Պէյքօզ Բաշխայէն, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի Վանիք. Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուք։
11 45	3	Վանիքէօյէն Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզկունճ. Գապաթաշ։
12 30	17	Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ, Բաշխայ, Չուպ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Վանիքէօյ, Չէնկէլք. Պէյլէր. Գուզկունճ.
1 45	21	Պէյքօզ, Բաշխայ Գանլըճա Ա. Հիսար, Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլ. Գուզկ.
2 15	32	Պէօյիւքտէրէէն Պէյքօզ, Բաշխայ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւտար։
3 30	23	Պէյքօզ. Բաշխ. Չուպ. Գանլը. Ա. Հիսար Գանտիլլի. Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէրպէյ. (Բաց ի ուրբաթէ)։
9	5	Պէօյիւքտէրէ, Պէյքօզ Բաշխայ Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իսկ. (Ուրբաթ օրերը Բէյքօզ բաշխա մնալէն ալ)

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Սովորական ելքեր

Ժամ	Թիւ	
1	3	Գապաթաշ, Իսկիւտար, Պէշիկթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ, Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար, Գանլըճա Էմիրկէն Եէնիքէօյ Պէյքօզ. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ։
1 15	25	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ, Պէպէք Ռ. Հիսար Էմիրկէն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ։
2 15	33	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնաւ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիքէօյ Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ.
3	34	Գապաթաշ Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Գավաքները (Ուրբաթ օրերը Գավաքները չերթար)
4	20	Պէշիկ. Օրթաք Պէյլէր. Արնաւուտք. Գանտ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպ.
5 30	28	Պէշիկթաշ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահ.
6	32	Գապաթաշ Իսկիւտար, Պէշիկթաշ Գուզկունճուք, Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկէլ Վանիք. Պէպէք Արնաւուտ
6 45	2	Պէշիկթ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Էմիրկէն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու
8	22	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Ռ. Հիսար Էմիրկէն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպ.
9 15	25	Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահալլէ։
9 45	4	Ռ. Հիսար Էմիրկէն Եէնիքէօյ Պէյքօզ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ (Բացի ուրբաթէ)։
10	34	Էմիրկէն Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզար. Եէնիմահալլէ (Ուրբաթ օրերը Ռ. եւ Ա. Գավաք)
10 15	20	Պէպէք Ռ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւք. Մէզարպ. Ռ. եւ Ա. Գավաք. (Բացի ուրբաթէ)։
10 30	19	Պէշիկթաշ, Գուր. Արնաւ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիք. Թար. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահալլէ։
10 50	33	Օրթաքէօյ, Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ստէն. Եէնիքէօյ. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու։
11 15	28	Պէպէք Ռ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիքէօյ. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ։

Արտաքոյ ելք

Ժամ	Թիւ	
12 45	2	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ։
1 15	6	Գապաթաշ, Գուրուչ. Արնաւուտքէօյ։
1 30	3	Պէշիկթաշ, Արնաւուտքէօյ։
2 15	22	Գապաթաշ, Գուրուչ. Արնաւուտքէօյ։
9 15	30	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Վանիք.
10	6	Գապաթ. Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտք.
11	30	Գապաթ. Պէշիկթ. Օրթաք. Արնաւ. (Բացի ուրբաթէ)։
11 20	2	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ.։
11 40	6	Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ Արնաւուտք.
12	22	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ։

Առանձին ելքեր

Ժամ	Թիւ	
2	23	Իսկիւտար, Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլք. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշխայ Պէյքօզ. (Ուրբաթ օրերը Չուպուգլու եւ Պէօյիւքտէրէ)։
3 30	6	Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ, Արնաւուտքէօյ։
9	21	Գուզկ. Պէյլէրպէյ, Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար. Գանլըճա Պէյքօզ։
9 45	17	Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ, Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշխայէն Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւքտէրէ։
10 30	23	Վանիքէօյ Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Իւթֆօմէ ... Բաշխայ. Պէյքօզ. (Բացի ուրբաթէ)։
10 45	32	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկէլք. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշխայ Պէյքօզ Պէօյիւքտէրէ. (Ուրբաթ օրերը ժամը 10 1/2ին)
11 15	21	Գուզկ. Պէյլէրպէյի Չէնկէլք. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլըճա, Պէյքօզ։
11 40	6	Պէշիկթաշ. Գուզկ. Պէյլէրպէյ Չէնկէլ Վանիք.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

14 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ԴԱՀԵԿԱՆԻ

Լոնտրա 3 ամիս ղուրուշ	109 3/4
Փարիզ	23,30

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

14 ՕԳՈՍՏՈՍ

Անգղ. լիրա	ղուրուշ	109,25
Նաբոլէոն ոսկի	»	87. 18
Իմբէրիալ ռուս	»	89 10
Քըրմըզի	»	51. 20
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգլուգ	»	103
Պէշլիկ	»	120 30

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 14 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարմիր	Պէսարապիա	41 —43
» »	Աղտաս	—
» »	Պուլկար	—
» »	Թուրքիայ	—
»	Թէքիրտաղ	—
» կակուղ	Աղտաս	—
» »	Պէսարապիա	35 —40
Եգիպտ. Թուրքիա		40 —42
Ցորեն կակուղ Թուրքիայ		— —

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

A. D.

1809

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀՐԴԵՀԻ ՀԱՄԱՐ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

Բուն դրամագլուխ	Անգղ.	Լիրա	2000000
Մինչեւ 1871ի վերջը հրդեհին համար պահեստի դրամ	»	»	528·803
Շահէն աւելցած	»	»	250·000
Հրդեհի ճիւղին տարեկան հասոյթը	»	»	708·000

Այս ընկերութիւնն 1809ին կազմուած, եւ իր դրամագլխէն զատ՝ յաւելեալ մեծագումարովն աշխարհիս ամենէն մեծ ընկերութեանց կարգն անցած է։

Մայրաքաղաքիս վաճառատանց, ինչպէս նաեւ Կ. Պոլսոյ եւ Գալաթիոյ մայրատանց մէջ գտնուած մասնաւորաց վաճառքներն ապահովելէ զատ, նաեւ տուներ, խանութներ, վաճառատուներ գործարաններ եւ կարասիներ կ'ապահովէ թէ Կ. Պոլսոյ եւ թէ՛ շրջակայ գիւղօրէից մէջ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն առնուլ կամ ապահովութեան բաններ ուզողները պէտք է դիմեն Գալաթիա Գէօրգ պէյ խանը, թիւ 9 առ Պ. ՈՒԻԼԵԸՄ Ր. ՌՕՍԸՆ, որ ընկերութեան լիազօր գործակատարն է։

Այս լրագրոյս չարաթը երկու անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Ցինիլի խանը դիրք յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հազաբարձու անձանցմէ՝

ԻԶՄԻՐ. Սահակեան աղա Տէոփիլոս.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչատուր էֆ. Խաչիկեան.

ՊՐՈՒՍԱ. Սամուէլ աղա Թանկէրեան.

ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յարութիւն աղա Վարդապետեան.

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ. Գէորգ աղա Մ. Անտոնեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր աղաբէյմանեան.

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.

ՄՈՒՇ. Միքայէլ աղա Փօթիկեան.

ՎԱՆ. Մ. աղա Խաչիկեան.

ՓՈՒՍՏԱՆ Մկրտիչ աղա Աչքեան.

ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.

ԵՐԶՆԿԱՅ. Թադէոս աղա Բագրատունեան.

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Կարապետ աղա Վարդանեան.

Որիշ քաղաքներէ առաջարկելու ազգայիններ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԽՈՒԹԻՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ

Կ. ՊՈԼԻՍ ՏԻՒՆԻԼԻ ԽԱՆ